

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AVOKATI I POPULLIT

Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e Torturës,
trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtërues

Adresa: Bulevardi: "Zhan D'Ark" Nr.2
Tiranë, Shqipëri

Tel/Fax: +355 4 2380 300/315
E-mail: ap@avokatipopullit.gov.al
www.avokatipopullit.gov.al

Nr. Prot.
Nr. Dok. 201900827/2

Tiranë ___/___/2020

Lënda: *Rekomandime për inspektimin e kryer në Stacionin e Policisë Kufitare dhe Emigracionit në Kakavijë, Gjirokastrë.*

Drejtuar: **Idajet HOXHA**
Drejtor i Drejtorisë Vendore të Policisë Kufitare dhe Emigracionit

GJIROKASTËR

Për dijeni: **Eduart MERKAJ**
Drejtor i Përgjithshëm i Policisë Kufitare dhe Emigracionit

TIRANË

Të nderuar zotërinj,

Avokati i Popullit, në rolin e Mekanizmit Kombëtar për parandalimin e torturës, trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtërues, në vijim Mekanizmi Kombëtar¹, bazuar në nenin 19/1 të Ligjit nr. 8454, datë 04.02.1999, "Për Avokatin e Popullit", i ndryshuar, kreu një inspektim në Stacionin e Policisë Kufitare dhe Emigracionit në Kakavijë Gjirokastrë. Inspektimi u krye në datën 02.05.2019, sipas një Plani Inspektimi të miratuar nga Avokati i Popullit. Në përbërje të grupit inspektues bënë pjesë z.Besnik Deda, z.Genci Tërpo dhe z.Alfred Koçobashi, me detyrë Nd/Komisionerë pranë Mekanizmit Kombëtar.

Inspektimi ishte periodik dhe kishte si qëllim kqyrjen e ambienteve ku mbahen dhe trajtohen personat e shoqëruar në pikën e kalimit të kufirit në Kakavijë, verifikimin e dokumentacionit dhe procedurave për respektimin e të drejtave të qytetarëve shqiptar dhe të huaj që kalojnë në pikën kufitare, të drejtat e personave të riatdhesuar nga policitë e vendeve të tjera, kushtet e qëndrimit të tyre, monitorimin e sjelljes së punonjësve të policisë me qytetarët, si dhe zbatimin e rekomandimeve të Institucionit të Avokatit të Popullit në inspektimin e mëparshëm.

¹ Neni 74/1 i ligjit nr. 8328, datë 16.04.1998, "Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve", i ndryshuar.

Institucioni i Avokati i Popullit, pasi u njoh me konstatimet e grupit të inspektimit, ka detyrimin kushtetues dhe ligjor t'ju parashtrorë konkluzionet përfundimtare si më poshtë.

Shënime të përgjithshme

Në përputhje me metodologjinë e zhvillimit të inspektimit në institucionet ku mbahen e trajtohen shtetasit e privuar nga liria, grupi i inspektimit u takua me drejtuesin e pikës kufitare të Kakavijës i cili u vu në dijeni lidhur me qëllimin e inspektimit. Drejtuesi i institucionit dhe punonjësit e policisë kufitare të cilët u kontaktuan nga grupi i inspektimit, u treguan bashkëpunues dhe transparentë gjatë vizitës inspektuese dhe komunikimit për çështje që lidheshin me objektin e inspektimit.

Grupi i inspektimit, pasi mori informacionin e nevojshëm, vizitoi ambientet e shoqërimit në pikën e kalimit të kufirit në Kakavijë, inspektoi zyrat e punës të punonjësve të policisë, si dhe administroi dokumentacionin përkatës ku pasqyroheshin veprimet e kryera me personat e shoqëruar, të arrestuar/ndaluar apo të riatdhesuar.

Ky vendkalim kufitar është pjesë dhe vartësi e Drejtorisë Rajonale të Kufirit dhe Migracionit të Qarkut Gjirokastrë. Pranë pikës së kalimit kufitar përveç kioskave të kontrollit të pasaportave dhe personelit përgjegjës për këtë funksion në godinën kryesore të kësaj pike kalimi gjendeshin dy zyra të pajisura me teknologjinë e informacionit (sistemi TIMS) dhe personelin e specializuar për të identifikuar dhe proceduar lidhur me rastet e paraqitura problematike në momentin e hyrjes në territorin shqiptar pranë kioskave të kontrollit. Stacioni vepronte me struktura dhe logjistikë pranë pikës së kalimit kufitar Kakavijë.

Grupi monitorues u njoh me punën e bërë dhe praktikën e ndjekura në këtë pikë në raste të problemeve me kategori të ndryshme. Një nga kategoritë më shqetësuese ishte ajo e personave të deklaruar si të papranuar apo të papranueshëm në territorin grek për shkak të pamjaftueshmërisë së mjeteve financiare, pamjaftueshmëri që konstatohet nga pala greke mbi arsyetimin e diskutueshëm se personi, sipas rregullave të zonës Schengen, duhet të këtë me vete apo të disponueshme një shumë specifike për kalimin e kufirit.

Mjedisi i shoqërimit dhe ambientet e punës të punonjësve të policisë ishin të ndërtuara sipas standardeve të përcaktuara në aktet ligjore dhe nënligjore, për këtë qëllim.

Ambientet e shoqërimit dhe kushtet e tyre

Siç e përmendëm edhe më lart, ambienti i shoqërimit në Stacionin e Policisë Kufitare në Kakavijë ishte ndërtuar sipas parashikimeve në procedurat standarde “*Rregullat teknike të shoqërimit në polici*”, miratuar me Urdhrin e Drejtorit të Përgjithshëm të Policisë së Shtetit nr. 306 datë 31.03.2016.

Gjithashtu mjediset e pritjes pranë kësaj pike të kalimit kufitar gjenden në kodrinën ngjitur me këtë vendkalim, në të cilën shkohet përmes një tuneli të gjatë rreth 100 metra, ku një pjesë e tij ishte e mbuluar. Sipas zyrtarëve të kontaktuar, kishte edhe një rrugë që mundësonte vajtjen deri në majë të kodrinës, tek ndërtesa e Grupit Operacional Special (GOS), me automjete. Gjithsesi ky tunel është ai që përdoret për personat e ndaluar në pikë dhe për ata që sillen si të ndaluar e të kapur në brezin e gjelbër.

Lidhur me rastet e identifikuara dhe konsultuara në sistemin TIMS nga ana e personelit të Policisë Kufitare për personat me probleme dokumentacioni, persona të shpallur në kërkim policor, persona të cilët kishin kaluar kufirin ilegalisht, të deportuar apo persona të ikur nga vendet e luftës në kërkim të statusit të refugjatit, ata dërgoheshin në mjedisin e pritjes të përmendur më lart.

Në këtë mjedis apo qendër të vogël pritje kishte 2 dhoma intervistimi të pajisura me teknologjinë e informacionit (sistemi TIMS) dhe personelin e specializuar intervistues. Gjithashtu kishte dhe 2 dhoma shoqërimi (njëra për meshkuj dhe tjetra për gra dhe të mitur). Në mjedisin që mbante numrin më të madh të personave kishte 8 shtretër në 2 ndarje. Ushqimi në raste të një numri të madh personash shpërndahej e konsumohej po aty.

Grupi monitorues u njoh edhe me 2 mjediset që përdoreshin për izolimin e personave të ndaluar apo me personat që shkaktonin probleme gjatë qëndrimit në këtë mjedis pritje. Dritaret e dhomave të shoqërimit ishin me përmasa të tilla që krijonin mundësinë për realizimin e ajrimit e ndriçimit të plotë natyral. Gjithashtu, ishte instaluar dhe sistemi i ndriçimit që furnizohej nga rrjeti elektrik.

Dritaret ishin me xham, por në pjesën e jashtme ato kishin nevojë të siguroheshin dhe me skarë hekuri, me qëllim parandalimin e ndonjë mundësie largimi apo arratisje të personave të shoqëruar në këto mjedise.

Skara e hekurit duhet të vendoset në mënyrë të tillë që ajo të mos pengojë hyrjen e plotë të ajrit dhe ndriçimit natyral. Ky lloj kufizimi përcaktohet dhe në rregullat teknike të shoqërimit në polici, ku thuhet se: *“Dritaret e këtyre mjedisëve të jenë të siguruara me qëllim parandalimin e largimit apo arratisjes së personave të shoqëruar nga këto mjedise”*².

Në momentin e inspektimit, mjedisi i shoqërimit ishte i pajisur me orenditë e nevojshme si tavolina, stola dhe karrige për qëndrimin ulur të shtetasve të shoqëruar.

Gjithashtu, gjatë inspektimit rezultoi se, dyert e dhomave të shoqërimit ishin me strukturë të rregullt. Dyert ishin të pajisura me bravë të rregullt dhe me çelës. Rregullat teknike dhe standardet që kanë të bëjnë me shoqërimin, mbajtjen dhe trajtimin e personave në mjediset e policisë, parashikojnë marrjen e masave ndaj personave të shoqëruar që duhet t’u krijojnë kushte të nevojshme të përshtatshme të ndryshme nga ato të dhomave të sigurisë. Por, mbi të gjitha ambienti dhe kushtet materiale në dhomat e shoqërimit, duhet të jenë të tilla që të garantojnë sigurinë dhe trajtimin njerëzor të këtyre personave.

Lidhur me çështjen e sigurisë të këtyre personave, në procedurën standarde mbi rregullat teknike të shoqërimit në mjediset e policisë, thuhet shprehimisht se: *“Në të gjitha mjediset (shoqërimit) të mos mbahen sende apo mjete të tilla që mund të shërbejnë për kryerjen e vetëvrasjeve apo për kundërveprim ndaj punonjësit të policisë”*³. Mjedisi i shoqërimit dhe ambientet e tjera ishin të lyera dhe shumë të pastra nga ana higjieno-sanitare. Në ambientet

² Kreu VI, pika g, “Rregullat teknike të shoqërimit në polici”, miratuar me Urdhrin e Drejtorit të Përgjithshëm të Policisë së Shtetit nr. 306 datë 31.03.2016.

³ Kreu VI, pika f, “Rregullat teknike të shoqërimit në polici”, miratuar me Urdhrin e Drejtorit të Përgjithshëm të Policisë së Shtetit nr. 306 datë 31.03.2016.

e shoqërimit të Pikës së Kalimit të Kufirit në Kapshticë ishte instaluar një sistem i plotë monitorimi me kamera me qëllim mbajtjen në vëzhgim të terminalit të udhëtarëve, por edhe ambientit të shoqërimit.

Avokati i Popullit e konsideron procesin e monitorimit filmik një element parësor si një standard ndërkombëtarë për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të njeriut, pasi ka efekt parandalues për kryerjen e veprave të dhunshme dhe të dënueshme, si nga ana e të shoqëruarve, ndaluarve e arrestuarve, ashtu dhe nga vetë punonjësit e policisë së shtetit ndaj tyre.⁴

Në zyrën e punonjësit të informacionit, kishte libër për evidentimin e personave të shoqëruar me shënimet përkatëse. Libri ishte i sekretuar dhe ishte i plotësuar sipas rubrikave. Procedurat e evidentimit të veprimeve që janë kryer me personat e shoqëruar ishin kryer nga punonjësi i policisë që ka punuar dhe sqaruar çështjen, ndërsa hedhja e të dhënave në regjistër dhe në sistemin elektronik të të dhënave ishte kryer nga punonjësi i policisë të shërbimit të informacionit në pikën e kalimit të kufirit.

Në kohën e kryerjes së inspektimit nuk kishte asnjë person të shoqëruar.

Ambientet e qëndrimit të shtetasve të riatdhesuar

Në Pikën e Kalimit të Kufirit Kapshticë, riatdhesohen në mënyrë periodike nga policitë e vendeve të tjera shtetas shqiptarë. Personat e riatdhesuar regjistroheshin në librin përkatës dhe intervistoheshin të gjithë nga punonjësit e policisë të këtij komisariati.

Ndërkohë ndaj tyre bëheshin edhe verifikime nëpërmjet organeve të policisë sipas vendbanimit përkatës. Sipas punonjësve të policisë, koha e qëndrimit në komisariat e këtyre personave shkonte nga 2 – 4 orë.

Në dhomat dhe korridoret e stacionit të policisë në vendkalimin kufitar ishin posterat me informacion, lidhur me të drejtën për të kërkuar statusin e refugjatit. Gjithashtu personeli intervistues kishte formularë për kërkimin e statusit të refugjatit dhe sipas tyre i viheshin në dispozicion së bashku me sqarimet e duhura të gjithë të personave të huaj të interesuar.

Këta formularë plotësoheshin si pjesë e procedurës së përzgjedhjes e cila synon kategorizimin e personave jo shtetas shqiptarë që ndalohen nga policia, në emigrantë ekonomikë të cilët pranojnë të kthehen vullnetarisht në vendin e tyre e kërkojnë për këtë ndihmën e IOM, në persona të trafikuar apo në rrezik trafikimi dhe në azilkërkues.

Në rastin e konstatimit në pikën kufitare apo në kufirin e gjelbër të personave jo shtetas shqiptarë të cilët nuk plotësonin kushtet për hyrje apo qëndrim në territorin shqiptar, ata intervistoheshin edhe nga specialistët e Drejtorisë Rajonale në Gjirokastrë dhe pastaj

⁴ “Një sistem i monitorimit të vazhdueshëm i standardeve dhe procedurave të intervistave të policisë duhet vënë në zbatim, po ashtu; kjo kërkon një regjistrim të saktë të intervistave të personave në ambientet e policisë, të cilat, nëse është e mundur duhet të zhvillohen me pajisje regjistruese elektronike (audio dhe/video). Duhet të kërkohet që të rregjistrohen në mënyrë sistematike koha kur ka filluar dhe mbaruar intervista, ndonjë kërkësë të bërë nga i ndaluari gjatë intervistës, si dhe të personave të pranishëm gjatë çdo interviste.” CPT’ reports; Armenia: Visit 2010[par.18]

dërgoheshin ose në Qendrën e Pritjes së Azilkërkuesve në Babrru, Tiranë, ose në Qendrën e Mbyllur për të Huajt e Parregullt në Karreç, Durrës.

Në momentin e inspektimit nuk konstatoam persona të riatdhesuar në ambientet e këtij institucioni, ndaj grupi i inspektimit nuk mundi të zhvillojë intervista në lidhje me problematikat që ata i shqetësojnë. Por, lidhur me këtë çështje, Institucioni i Avokatit të Popullit sjell në vëmendje kërkesat e nenit 109/1/f të ligjit nr.108/2014 “Për Policinë e Shtetit”, në cilin parashikohet e drejta e punonjësit të policisë që të shoqërojë personat në ambientet e Policisë, për hyrje të paligjshme në kufirin shtetëror, si dhe në rastet e dëbimit ose ekstradimit.

Në pikën 5 të po këtij neni, thuhet shprehimisht se: *“Punonjësi i policisë, dokumenton në proces-verbal veprimet e kryera me personin e shoqëruar. Procesverbalin nënshkruhet në fund të çdo flete nga punonjësi i policisë që ka kryer veprimet dhe personi i shoqëruar. Një kopje e procesverbalit i vihet në dispozicion personit të shoqëruar.”*

Sjellja e punonjësve të policisë gjatë komunikimit me qytetarët

Gjatë kohës së inspektimit në Pikën e Kalimit të Kufirit Kapshticë u monitorua edhe sjellja e punonjësve të policisë në komunikimin me qytetarët e ndryshëm, kryesisht me qytetarët shtetas shqiptar dhe të huaj që hynin e dilnin në atë moment në këtë institucion.

Nga monitorimi dhe pyetja e disa prej qytetarëve që hynin dhe dilnin nga Pikëa e Kalimit të Kufirit Kapshticë, u konstatua se punonjësit e policisë komunikonin në mënyrë korrekte dhe me etikë me ta duke i trajtuar me respekt e dinjitet.

Ne gjykojmë se kjo mënyrë sjelljeje e punonjësve të policisë rrit imazhin dhe prestigjin e organit të Policisë së Shtetit Shqiptar në publik. Ndërkohë ajo rrit edhe besimin e qytetarëve vendas e të huaj ndaj këtij organi të administratës publike.

Për sa më sipër, me qëllim zgjidhjen e problemeve të konstatuara gjatë këtij inspektimi, bazuar në pikën 3 të nenit 63 të Kushtetutës ku parashikohet se: *“Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa kur vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga administrata publike”* dhe në bazë të nenit 21/b të ligjit nr. 8454 dt.04.02.1999 *“Për Avokatin e Popullit”*, i ndryshuar, ku përcaktohet se: *“Avokati i Popullit paraqet rekomandime për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrativ, që, sipas tij ka shkaktuar shkelje të të drejtave dhe lirive”*,

REKOMANDOJMË:

1. Marrjen e masave të nevojshme për realizimin e dhomës së tretë për shoqërimin e të miturve në Pikën e Kalimit të Kufirit Kapshticë sipas standardeve.
2. Marrjen e masave të menjëhershme për mbajtjen dhe përditësimin e një liste përkthyesish për gjuhët kryesore nga vijnë të huajt e parregullt në çdo pikë kalimi kufitar.

3. Marrjen e masave për garantimin e dhënies të dokumenteve dhe regjistrimin e të dhënave të shtetasve të riatdhesuar në pikën e kalimit të kufirit.
4. Marrjen e masave për vënien në dispozicion nga punonjësi i policisë, për shtetasit e huaj të shoqëruar/ndaluar deklaratën e të drejtave dhe detyrimeve në disa gjuhë të ndryshme.

Për qëndrimin dhe masat që do merrni në zbatim të këtij rekomandimi, të vihemi në dijeni brenda afatit 30 ditorë, sipas nenit 22 të Ligjit Nr. 8454 dt.04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”.

Duke besuar në mirëkuptimin dhe bashkëpunimin tuaj,

KOMISIONERI

ERMONELA XHAFA